

Twinnir eru kostnirnir:

Útróðurin má hóra sum er ella bróta upp úr nýggjum

*Útróðrarstevnan í Klaksvík byrjaði hós-
dagin og endar í dag*

Umleið 120 fólk hittust í Ósaskúlanum í Klaksvík seinnapartin hósdeginn, tá útróðrarstevnan varð sett. Tað var býráðsformaðurin Jógván við Keldu, sum setti stevnuna, ið ber heitið: »Útróður í dag og framyvir«. Stevnan verður hildin í samband við at Klaksvíkar kommuna í ár er 80 ár.

Tá stevnan varð sett hevði D.P. Danielsen, skrivari í Meginfelag Útróðarmanna, orðið. Hann trúir ikki spádómum um, at útróðurin er við at gerast søga. Tvørturímóti fara tað altíð at vera fólk í Føroyum, hvers hugur er til sjógvinn og útróður. Eisini eru tað mong á landi, sum ynskja at verðveita útróðurin, segði hann og vísti til áhugan at halda stevnu um útróður bæði í 1985 og aftur í ár.

Síðani vóru fleiri fyrilestrar. Ásmund Guðjónsson frá Heilsufrøðiliga Starvsstovuni tosaði um eitt útróðrarprojekt, Karl Andreassen, formaður í Fiskivinnuráðnum, helt fyrilestur við heitinum »Búskaparlig lýsing av feskiskafloktanum við atliti til útróðurin«.

At enda helt Ólavur Høgnesen, sosiologur, fyrilestur, sum snúði seg um eina samfelagsliga lýsing av útróðrinum.

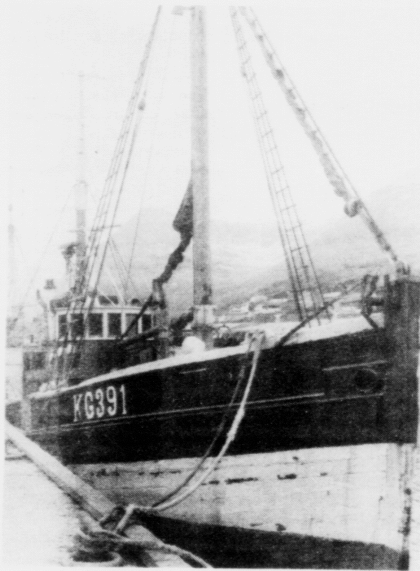
Stevnan helt fram í gjár og endar í dag.

Vit prenta brot úr fyrilestrinum hjá Ásmundi Guðjónsson.

Tað eru nú eftirhondini nøkur ár síðan Heilsufrøðiliga Starvsstovan byrjaði at kanna CSW-føring av útróðarfiski.

Fyrst vóru nakrar modelroyndir gjørdar av goymslu av ókrúvum og krúvum fiski í CSW. Fylgt var við góðskuni í goymslutiðini.

Niðurstøðan á kanningunum var, at fiskurin kundi liggja ókrúvur í CSW í einar 4 dagar. Eisini vísti kanningin, at haldgóðskan ella haldbarheitin á CSW-fiski er størri enn á vanligt hagreiðum fiski, og til síðst

Útróðrarflotin má endurnýggjast (myndin er tilvildarlaga vald)

at fiskurin var vakrari at lita á (eins lit, ókroystur o.a.).

Kanningarnar vóru framlagdar á útróðrarstevnu í 1985, tá Marjun Hanusardóttir hevði fyrilestur um hetta evnið. Síðani hava royndirnar hildið fram.

Kanningarnar hava verið full-skála royndir. T.v.s. at roynt hevur verið at funnið nakrar praktiskar loysnir uppá CSW-føring umborð á útróðrarbátunum. Og harafturat hava vit kannað viðurskipti rúndan um móttøku og kryvjing á landi.

Til seinast hava vit eisini kannað, hvussu hesin CSW-fiskurin er egnaður til solu á feskiskamarknaðinum í Europa.

Eg vil her nýta høvið til at takka Føroya Landsstýri og Vestnorden-samtakinum, sum hava fíggað hesar kanningar.

Og somuleiðis vil eg takka teimum fólki, sum hava lutikið í hesum arbeiði á einhøvjan hátt. Serliga vil eg takka mann-

ingini á Háenni og arbeiðsfólkinum á Útróðrarvirkinum og manningini á Norðberg og arbeiðsfólkinum á Frostvirkinum.

Orðið stendur fyrri Chilled Sea Water, sum merkir iskøldur sjógvur. T.v.s. at vit í einum isoleraðum kontainera hava fisk, is og sjógv í eini blanding. Sum tummilfingurregla kunnu vit siga, at eini 60-70% av rundini er fiskur og restin er isur og sjógvur.

Hvørjir eru so fyrirminirnir við CSW?

Fyri tað fyrsta og altavgerandi verður fiskurin snarkøldur niður um 0 stig C. Hetta ger, at fiskurin heldur sær longri — jú fyrr hetta hendir jú betri.

Fyri tað næsta liggur fiskurin í sinum natúrliga umhvervi og verður ikki kroystur, og fyri tað triðja fær allur fiskurin javnt vakran lit.

Hetta eru samanumtikið góðskueykenni, sum eru ein treyt fyri at náa hægri prisleigurnar á feskiskamarknaðinum.

Útróður — útróðrarbátar og útróðarfiskur er eftirhondini vorðið eitt vitt fyrbrigdi.

Tá tosað verður um útróðrarbátar, fevnir hetta víða frá opna føroyska bátinum til 20, 40 og 60 tonsarar. Enntá Glóðanes, Saturn III og Fugltúgván eru kallaðir útróðrarbátar.

Í projektinum hav vit avmarkað okkum til at arbeiða við støddunum millum 20 og 60 tons við 50-tonsaranum sum idealstøddin. 50-tonsaran meta útróðarmenn vera best hókandi til heilársdag-róður.

Reiðskapurin er lína. Hana hevur báturin í stampum. Siglt verður innafur eftir einari setu, soleiðis at fiskurin kemur undir hugtakið daggamal. 3-5 mans eru við hesum bátum umframt fasta fólkið á landi.

Útróðrar- báturin

Nú havi eg roynt at greitt frá, hvønn part av samlaða útróðrarflotanum fok- us er sett á.

Ætlanin er so at gera stuttan status yvir henda partin av flotanum. Hetta eru bæði nakrar staðfestingar ella konstateringar og pástandir frá minari síðu.

Útróðrarbáturin er ov gamal og ótíðarhókandi. Tað er ongin 50-tonsari bygður seinastu nógvu árin. Flestu bátarnir eru keyptir til landið og tilpassaðir tann reiðskap og ta hagreiðingina av fiskinum, sum hevur verið her í Føroyum.

Tað er ongin loyna, at hagreiðingin umborð og harvið góðskan á ti hagreiðda fiskinum ikki er so góð, sum hon kundi og átti at verið.

Tað eru tvær grundir til hetta.

Fyri tað fyrsta fáa útróðarmenn ikki meir fyri fiskin, um teir hagreiða hann væl.

Fyri tað næsta eru heldur ikki umstøður umborð til at hagreiða fiskin á besta hátt.

Egning og agn er vorðið dyrari seinastu árin, og harafturat er tað vorðið truplari at fáa fólk til egn- ing.

Búskaparliga hevur tað ikki gingið nakað serliga væl. Hetta hevur ført við sær, at trupult hevur verið at mannað bátarnar og hava menninir skift bátarnar út við smærri bátar (glasfipur) ella is-fiskabátar (Glóðanes). Hetta kemur Ólavur Høgnesen nærr í á.

Støðan trupul

Samanumtikið er støðan trupul hjá tí partinum av útróðrarflotanum, vit tosa um. Og fyri so vutt er onki, sum bendir á, at nakrar broytingar eru við at henda til tað betra.

Hóast tað, at støðan er dýpur, loyvi eg mær at pástanda, at útróðrarvinnan lýst frammanfyri, hevur eina framtíð fyrri sær. Henda framtíð er treytað av m.a. hesum:

At fiskurin verður CSW-førdur.

At bátarnir hava neyvt samarbeiði við móttøkuna á landi.

At fiskurin verður seldur á feskiskamarknaðinum.

Tær niðurstøður vit eru komnir til viðvíkjandi CSW-føring av útróðarfiski eru hesar:

1. Fyri tað fyrsta hava vit útviklað ein kassa saman við útróðrarmonnum. Kassin tekur 1100 pund. Hann er isoleraður, hevur europaplatt-grundmát t.v.s. 1,20×0,80 og er 1,15 høgur. Harafturat kann truckur arbeiða við honum. Hæddin er tilpassað soleiðis, at tað ikki verður ov høgt at arbeiða fiskin, tá kassin stendur á dekkinum.

2. Fyri tað næsta kunnu núverandi bátar leggja um til CSW. Hetta krevur nakrar broytingar í lastini, soleiðis at kassar kunnu standa har. Deksil skulu gerast í dekkið til at koyra fiskin niður í kassar- arnar í lastini.

Luftpumpa skal isetast, sum blandar fisk, is og

Ásmundur Guðjónsson helt áhugaverdan fyrilestur um framtíðarmøguleikar hjá útróðrarvinnuni

sjógv. Til seinast skal dekkið riggað til kassar. Henda broyting er mett til umleið 200.000 kr.

Harumframt koma kassarnir. Hesir kosta um 12.000 kr. stk., men vil prisurin minka, um gjørd- ir verða nógvir í senn. Hver báturin skal hava 2 sett av køssum.

Fyri at minka um fiskar- arbeiðið umborð, eigur fiskurin bert at blóðgast. Hetta kann tryggja, at fiskurin beinanvegin verður koyrdur í CSW, og annars kann mannskipið taka sær av reiðskapar- beidnum. Tað skal tó sig- ast, at CSW-føring krevur neyva stýring, og skal tí arbeiðið við fiski, isi í kassarar verða væl úr hondum greitt.

Hetta var tað, gerast skal umborð, og nú skal landsiðan lýstast nærr.

Eitt sindur um móttøkuna

Móttøkan av útróðarfiski skal skipast nógv betur, enn vanligt er í dag.

Fiskurin verður landaður í CSW-køssum. Móttøkan kryvur fiskin fyrri eitt ávíst gjald, og til hetta hevur hon øll neyðug tøl. Krutt á manuellari kryvjingarlinju liggur prisurin fyrri kryvjing eini 30-50 oyru pr. kg. og enntá niður á 24 oyru pr. kg. Hesar kanningar eru gjørdar fyrri tosk og hýsu. Fyri brosmu kostar kryv- ingin meira pr. kg. Í rognatiðini er tað ein eyð- sýndur fyrirminur at kryvja á landi. Royndir- nar visa, at tá fæst yvir 90% heil rogn móti upp til eini 20% í dag, tá frægst veit við.

Eftir kryvjing verður fiskurin vaskaður, vígaður og avreiðingar- seðið útflýggjaður.

Aftaná verður fiskurin stoddarskildur og isaður í kassar, fiskurin verður nú

Framhald á síðu 16